

Posudek oponenta na bakalářskou práci „Řecké divadlo jako architektonická památka“, předložené Anetou Kohoutovou

Předkládaná práce je z hlediska rozsahu standardní jak textově (73 stran), tak obrazově (52 obrázků na 29 obrazových tabulích).

Cíl práce, který si autorka vytýčila v úvodu, je nejasný: „Tato bakalářská diplomová práce se zabývá architekturou řeckých divadel, z nichž jsou vybrána právě ta, která jsou architektonicky zajímavá, ať svým umístěním, velikostí, tvarem, či dekoracemi.“ Nikde není vysvětleno, podle jakého klíče autorka divadla, která do svého přehledu zahrnuje, vlastně vybrala. Proč tato a nikoliv jiná? Bezpochyby by krátkou zmínku zasloužila například i divadla dalších attických démů (a pokud ne, pak je třeba říci proč), viz např. Jessica Paga, *Deme Theaters in Attica and the Trittys System*, *HESPERIA* 3/2010, s. 351-384. (kategorii články ovšem autorka ve svém seznamu literatury vůbec nemá, pracuje kupodivu jen s monografiemi!).

Autorka práce dále poněkud neorganicky tápe mezi svým hlavním tématem – architekturou divadel – a tématy vedlejšími, která mohla ve skutečnosti zůstat stranou a být čtenáři přiblížena pouhými odkazy na množství relevantní literatury. Takové části jsou například kapitola 7.1 *Počet herců, sbor a přednes*, 7.2 o kostýmech a maskách (naopak kulisy – kap. 7.3 – jsou s architektonickou podobou divadla velmi úzce svázány). O samotných divadlech nám pramálo prozradí i scény na vázách, které bohatě ilustrují výjevy z divadelních her (kap. 7.5), třebaže jsou mezi nimi i dílčí vyobrazení jevišť apod., kterým mohla být věnována větší pozornost, než jen jeden odstavec na s. 70.

Autorka také na několika místech prokazuje neobratnost ve formulacích: „Na počet herců, sbor, přednes, masky, divadelní kroje a dekorace se musíme spoléhat na dochovaná dramata ...“ (s. 8) či „... návštěva divadla byla bytostnou součástí řeckého člověka.“ (s. 19).

Přehled pramenů zjevně není sestaven autorkou, ale je převzat od Groha (1933), jak je konečně autorkou na koci každého oddílu uvedeno. Tento zdroj informací je však bezesporu antikvovaný, především s ohledem k epigrafickým nálezům (s. 9-10). Toto je korunováno zmínkou o Dörpfeldovi a jeho pracích, na které však není přesněji odkazováno, opět se spoléháme na Groha 1933! Jistě by bylo lépe konzultovat např. práci E. Csapa a W. J. Slatera *The Context of Ancient Drama* (Michigan 1994), kde je problematika, kterou se autorka zabývá přehledně a nově zpracována. I v dalších obecných částech autorka přiznává zpracování jednotlivých odstavců či kapitol z jediného zdroje: s. 11 Stehlíková, s. 12 Pokorný atd., což je ještě umocněno umístěním odkazů za tečku jako samostatné věty na konci odstavce. Konečně, „Dionýsovy slavnosti“ na s. 14-16 jsou opět převzaty od Groha. Zde se nabízí novější práce, například sborník *Nothing to Do with Dionysos?: Athenian Drama in Its Social Context* (ed. J. J. Winkler, Princeton 1992) nebo již výše zmíněná kniha Csapa a Slatera, zejm. s. 103-138, kde jsou podrobně pojednány jednotlivé slavnosti. Jsou zde i další problematické odkazy: (s.14) Krejčí 1913 se zřejmě vztahuje k předmluvě či doslovu k překladu Aristofana, chybí však stránka.

Překlepy: *tenemos* (temenos) s. 17; Klytaiméstrin (Klitaimnéstřin) s. 31
Přepis: Lenaia, Lenaje, Lénaje či Akropole a akropole

Nacházíme i další problémy v členění práce: logicky by například měly být prohozeny kapitoly 2.3 a 2.4; názvy kapitol 3 – 5 jsou zavádějící, mohlo by se zdát, že jsou to nějaké typy: řecká, maloasijská atd., přitom jde jen o geografické rozdělení, tedy lépe Divadla v Řecku, v Malé Asii a Velkém Řecku. Jako nevhodné se jeví rovněž vyčlenění „řecko-římských“ divadel, neboť se jedná o stavby původně řecké, které mohly klidně být zařazeny do první skupiny, které v římské době prošly nějakými úpravami. K podobným úpravám došlo ovšem i u některých divadel prvních tří skupin. Chce-li tedy autorka na několika ukázkách ilustrovat nějaký fenomén (v tomto případě římské stavební úpravy potažmo funkční proměny), nemůže to udělat vyčleněním takovéto nelogické skupiny. Název kapitoly 7.2 by snad mohl znít Divadelní kostýmy a masky (nikoliv Divadelní kroje a masky), v případě kapitoly 7.3 pak Kulisy (nikoliv Dekorace).

Podrobně jsou pojednány popisy jednotlivých staveb. I zde se ovšem naskýtají menší či větší nedostatky. U popisu Dionýsova divadla v Athénách (s. 24) se hned dvakrát dočítáme, že v římské době bylo kolem orchestry postaveno mramorové zábradlí; u divadla v Dodóně je uveden – zřejmě omylem – údaj o rozměru theatra a hlediště (135 a 129 m, zatímco jinde poskytovaný údaj o průměru orchestry chybí (s. 26). Na s. 27 se dozvídáme, že „Pausaniás o něm v polovině 2. stol. př. Kr. napsal:“, zde šlo patrně o dobu po polovině 2. století po Kr. Na s. 29 autorka při popisu divadla v Epidauru najednou nesmyslně konstatuje, že“ V Řecku byla stavěna také i malá divadla v menších městech, kde nebyla očekávána velká návštěvnost. Takové divadlo bylo např. na ostrově Théře.“

V „katalogové“ části mohly být pod každým heslem shromážděny bibliografické odkazy na zdroje.

Při pohledu na celek se ukazuje, že zcela chybí nějaká syntéza, srovnání staveb navzájem, nějaké srovnávací tabulky, stanovení kritérií pro tato srovnávání, např. kritéria chronologická: datace stavby, přestaveb do kamene, výstavba skéné, atd.; kritéria typologická, týkající se například členění theatra, kritéria metrologická – sklon svahu, rozměry theatra, orchestry; i kritéria další, která u jednotlivých staveb často zmíněna jsou, např. orientace stavby či jeho kapacita. Jsou-li rozděleny stavby podle regionů, měla by každé část mít nějakou celkovou charakteristiku staveb a nakonec by oblasti a specifika staveb – jsou-li nějaká – měla být srovnána mezi sebou. Výsledkem mohlo být podchycení lokálních specifík, celkových trendů a apod. Geografické rozdělení tak mohlo být na konci buď potvrzeno, nebo zpochybněno jako irelevantní.

Přes některé výše uvedené výhrady, které budiž chápány spíše jako podněty autorce pro případné další studium, je možné tuto práci doporučit jako vhodný podklad pro obhajobu a získání titulu bakalář, klasifikoval bych ji ovšem pouze jako *dobrou*.

V Praze 16.5.2012

Ladislav Stančo, Ph.D.